

Fauna

Raznovidnost biljnih zajednica i raznovidni ekološki faktori usloveli su raznovidnost, dinamiku i razmještaj faune ovog područja. Bujan razvoj šumskih sastojina koje se smjenjuju i prožimaju sa livadskim, pašnjačkim, visokoplaninskim, rječnim i kanjanskim ekosistemima, omogućili su razvoj bogatog životinjskog svijeta.

SISARI

Na području parka Park prirode Dragišnica i Komarnica su zabilježen je veliki broj sisara, a izdvajamo neke od najbitnijih, uz podatke o njihovim latinskim nazivima, nacionalnim nazivima, statusu prema IUCN-u i zaštiti u Crnoj Gori:

Sivi vuk -*Canis lupus*

Opis:

Sivi vuk je najveći pripadnik porodice pasa (Canidae). Ima gustu, dvostruku dlaku koja ga štiti od hladnoće. Boja krzna varira od sive, bijele, crne do smeđe nijanse, zavisno od staništa, ali najčešće dominira sivkasto.

Veličina:

- Dužina tijela: 100–160 cm
- Visina: 60–90 cm
- Prosječna težina: 30–50 kg

Stanište:

Može živjeti na najrazličitijim tipovima staništa, jer ono prije svega zavisi od dostupnosti plijena i ljudskog uznemiravanja. Najčešće živi u šumama, ali je to posljedica činjenice da ga je čovjek potisnuo sa otvorenih područja.

Ishrana:

Mesojed — lovi jelene, srne, divlje svinje, zečeve, ali se prilagođava dostupnom plijenu.

Stepen zaštite- IUCN status **LC**; zaštićen u CG.

Lisica (*Vulpes vulpes*)

Lisica je pripadnik porodice Canidae i spada u red Carnivora. Najrasprostranjenija vrsta je **crvena lisica (*Vulpes vulpes*)**, koja naseljava gotovo cijelu sjevernu hemisferu, uključujući Evropu, Aziju i Sjevernu Ameriku. U Crnoj Gori se javlja kao autohtona i česta vrsta, naročito u šumskim i brdskim predjelima.

- **Tjelesna masa:** obično između 8 kg i 10 kg
- **Dužina tijela:** 60–90 cm, uz rep dug 30–50 cm
- **Krzn:** najčešće crvenkasto, sa svjetlijom donjom stranom i tamnijim ušnim rubovima i nogama
- **Rep :** služi za **ravnotežu, komunikaciju i termoregulaciju**
- Pokreti su joj brzi i elastični, što olakšava lov.

Stepen zaštite – IUCN status **LC**; zaštićena u CG-zakonom o divljači i lovstvu.

Mrki medvjed (*Ursus arctos*)

Mrki medvjed je pripadnik porodice Ursidae i jedna je od najvećih kopnenih mesožderskih životinja na svijetu. U Crnoj Gori se javlja kao **autohtona vrsta**, najčešće vezana za planinske i šumske oblasti.

Morfologija

- **Tjelesna masa:**
 - mužjaci: 100–300+ kg (ponekad i više)
 - ženke: obično manje, prosječno 60–150 kg
- **Dužina tijela:** 150–250 cm
- **Visina u grebenu:** 90–120 cm
- **Krznno:** najčešće smeđe, ali nijansa varira od svijetle do tamne; specifična grba na ramenima nastaje zbog jake muskulature prednjih nogu
- **Hod:** kreće se četvoronoški, ali se može uspraviti na zadnje noge radi pregledavanja okoline

Prednje šape su snažne, sa izraženim kandžama koje služe za kopanje, savladavanje trupa i okretanje kamenja.

Stanište

Mrki medvjed preferira:

- guste šume sa obilnim podzemnim rastinjem
- planinske i brdske predjele
- područja sa minimalnim uznemiravanjem od čovjeka

Zbog smanjenja prirodnih staništa ponekad silazi i bliže naseljima, naročito u potrazi za hranom.

Ishrana

Mrki medvjed je **omnivor** (svežder), iako pripada redu Carnivora.

Hibernacija (zimski san)

- Traje obično od novembra do marta, u zavisnosti od klime i dostupnosti hrane

Razmnožavanje

- Parenje: **jun–jul**
- Implantacija oplodjenog jajeta je odložena (embrion počinje da se razvija tek krajem jeseni)

- Ženka rađa 1–3 mladunčeta tokom zime, u brlogu
- Mladunci ostaju uz majku oko dvije godine

Ponašanje

- Pretežno samotnjačka vrsta
- Aktivnost: sumrak i noć, ali može biti aktivan i danju
- Kreće se teritorijalno; mužjaci zauzimaju područja koja se mogu preklapati sa područjima više ženki

Medvjed izbjegava čovjeka i napad je izuzetno rijedak — obično nastaje kada je životinja:

- iznenađena
- brani mladunce
- brani hranu
- naviknuta na ljude zbog hranjenja

Stepen zaštite – IUCN status **LR/lc** (niska zabrinutost, ranije kategorija) u CG zaštićena zakonom o divljači i lovstvu (mežjak i ženka bez mečeta i mečka do 2 godine starosti zaštićeni lovostajem).

Balkanski ris (*Lynx lynx balcanicus*)

Balkanski ris je podvrsta euroazijskog risa (*Lynx lynx*) i predstavlja jednu od **najugroženijih divljih životinja Evrope**. Ova podvrsta je prisutna na prostoru zapadnog Balkana, uključujući Crnu Goru.

Zbog malog broja jedinki i fragmentacije staništa, balkanski ris je u kategoriji kritično ugroženih (CR), prema IUCN klasifikaciji.

Morfologija

- **Tjelesna masa:** 12–25 kg (mužjaci veći od ženki)
- **Dužina tijela:** 80–130 cm + rep 15–25 cm
- **Krzno:** žućkasto do crvenkasto-smeđe, sa crnim pjegama čiji se intenzitet razlikuje među jedinkama
- **Uši:** karakteristične sa crnim čupercima dlake na vrhovima
- **Glava:** široka, sa izraženim facijalnim „perjanicama” (dlake na obrazima)

Kreće se tiho i elastično, sa naglašenim sposobnostima skoka i penjanja.

Stanište

Balkanski ris preferira:

- planinske šume
- šume bukve, četinaru i mješovite šume
- područja sa gustom vegetacijom i malim ljudskim prisustvom

Ris je **strogo teritorijalan** i koristi velike areale, što predstavlja izazov za očuvanje populacije.

Ishrana

Ris je mesožder (karnivora). Lov obavlja tiho i iz zasjede.

Kao vršni predator ima značajnu ekološku ulogu u kontroli brojnosti plijena i održavanju stabilnosti ekosistema.

Ponašanje

- **Solitaran** — živi sam, osim u periodu razmnožavanja
- Najaktivniji u sumrak i noću
- Komunikacija mirisnim obilježavanjem teritorije
- Kreće se na velikim udaljenostima (dnevno i do 20 km)

Razmnožavanje

- Period parenja: februar–mart
- Gestacija: oko 70 dana
- Ženka rađa 1–4 mladunčeta u maju ili junu
- Mladunci ostaju uz majku do sljedeće zime

Status i zaštita

Balkanski ris je kritično ugrožen zbog:

- gubitka staništa (sječa šuma, fragmentacija prostora)
- krupne hemijske i šumske intervencije
- ilegalnog lova i krivolova
- smanjenja populacija srne i zeca (glavnog plijena)

Procjenjuje se da u cijelom Balkanu danas postoji **manje od 50 odraslih jedinki**, što ga čini jednim od najredjih sisara Evrope.

Divokoza (*Rupicapra rupicapra*)

Divokoza predstavlja karakterističnu vrstu planinskih predjela Evrope, uključujući i Dinaride, gdje je prisutna kao autohtona i stabilna populacija. U Crnoj Gori nastanjuje visoke planinske masive.

Morfologija

- **Tjelesna masa:** 25–50 kg (mužjaci nešto veći od ženki)
- **Dužina tijela:** 110–135 cm
- **Visina u grebenu:** 70–85 cm
- **Rogovi:** i mužjaci i ženke imaju tamne, unazad povijene rogove dugačke 15–25 cm (kod mužjaka nešto deblji)
- **Krzno:**
 - ljeti: crvenkasto-smeđe
 - zimi: tamnije, gotovo crno, sa dužom dlakom

- **Karakteristika:** izrazito siguran korak na strmim i kamenitim terenima, zahvaljujući anatomske prilagođenim papcima
-

Stanište

Divokoza je tipični visokoplaninski stanovnik, preferira:

- strme litice
- travnata i kamenita planinska područja
- visine od 1200 do 2500+ m n.v.

Biraju prostrane vidikovce i nepristupačne terene kao zaštitu od predatora (vuk, ris, orao suri – mladunčad).

Ishrana

Divokoza je **biljojed (herbivor)**.

Njena ishrana utiče na vegetacijsku strukturu planinskih ekosistema, čime doprinosi ekološkoj ravnoteži.

Ponašanje

- Pretežno društvena vrsta — formira krda, najčešće od ženki i mladunaca
 - Mužjaci žive samostalnije, prilaze krdima tokom parenja
 - Najaktivnija u jutarnjim i večernjim satima
 - Kreće se agilno i brzo uz strme stijene
-

Razmnožavanje

- Period parenja (teranje): novembar–decembar
 - Gestacija: oko 6,5 mjeseci
 - Ženka rađa jedno mladunče (rijetko dvoje) početkom juna
 - Mladunče prati majku tokom cijele godine
-

Status u Crnoj Gori

- Divokoza je prirodno rasprostranjena i genetski stabilna
- Podliježe lovnoj regulaciji, ali u zaštićenim područjima je potpuno zaštićena
- Važna ekološki, kulturno i kao simbol planinskog pejzaža Crne Gore

Stepen zaštite – IUCN status **LC**; u CG - trajna zabrana lova na divokozu i njeno jare, mužjak zaštićen lovostajem.

Srna (*Capreolus capreolus*)

Srna je karakteristična za šumovite i brdovite predjele Evrope, pa tako i za Crnu Goru. Ova vrsta je veoma raširena i smatra se najčešćim krupnim sisarom u mnogim šumskim ekosistemima regiona.

Morfologija

- **Tjelesna masa:** ženke 18–28 kg, mužjaci 22–35 kg
- **Dužina tijela:** 95–140 cm
- **Visina u grebenu:** 60–75 cm
- **Krzno:**
 - ljeti: crvenkasto–braon
 - zimi: sivkasto–braon, gušće i toplije
- **Rep:** vrlo kratak i neupadljiv
- **Rogovi:** imaju samo mužjaci — mali, jednostavni rogovi sa 2–3 paroška (rogić), odbacuju se i izrastaju svake godine

Karakterističan je svijetli, bjelkasti dio krzna oko repa koji se zove „ogledalo“, vidljivo pri bježanju.

Stanište

Srna preferira mozaik staništa, odnosno kombinaciju:

- šuma (sklonište)
 - livada, poljana i rubova šume (paša)
 - blizine vode
-

Ishrana

Srna je biljojed (herbivor) i vrlo izbirljiva. Jede meke, hranljive biljne dijelove.

Zbog selektivne ishrane često je pokazatelj kvaliteta staništa.

Ponašanje

- Srna je plašljiva, oprezna i tiha životinja
- Kreće se u manjim grupama, posebno ženke sa mladima
- Najaktivnija je u svitanje i predveče
- Pri uznemiravanju bježi brzim i elastičnim skokovima

Za komunikaciju koriste mirise, zvuke i položaj tijela. Mužjak glasno „reži“ i „laje“ tokom parenja.

Razmnožavanje

- Period parenja (teranje): jul–avgust
 - Oplođeno jaje ostaje u stanju mirovanja do zime (odložena implantacija)
 - Gestacija sa odloženim razvojem: oko 9–10 mjeseci
 - Ženka rađa 1–2 mladunčeta u maju ili junu
 - Mladi su ispočetka posuti bijelim pjegama — odlična kamuflaža
-

Status u Crnoj Gori

- Srna je prirodno rasprostranjena i brojna
- Podliježe lovnom upravljanju — postoji sezona lova, ali je regulisana kvotama
- U nacionalnim parkovima i rezervatima je zaštićena

Srna ima značajnu ekološku ulogu kao selektivni biljojed i kao ključna vrsta u ishrani vrhunskih predatora.

Stepen zaštite – IUCN status **LC**; u CG - trajna zabrana lova za srnu i njeno lane, mužjak zaštićen lovostajem.

Zec (*Lepus europaeus*)

Zec je divlji sisar iz porodice zecova (Leporidae) . Najrasprostranjenija vrsta na području Crne Gore i šireg Balkana je evropski zec (*Lepus europaeus*).

Morfologija

- Tjelesna masa: 3–6 kg
- Dužina tijela: 50–70 cm

- **Uši:** dugačke, često sa tamnim vrhom
- **Noge:** izrazito duge i snažne zadnje noge, prilagođene za brze skokove i trčanje
- **Krznno:**
 - ljeti: žućkasto-smeđe
 - zimi: sivkasto, gušće
- **Rep:** kratak i dvobojan (tamni gornji i svijetli donji dio)

Zec je morfološki prilagođen brzom bijegu: može trčati i do 70 km/h, sa naglim promjenama pravca.

Stanište

Zec preferira određene vrste staništa, posebno:

- poljoprivredne površine (njive, oranice)
- livade i travnjake
- rubove šuma
- brdsko-ravničarski teren

Izbjegava guste šume i visoke planinske zone.

Ishrana

Zec je čisti biljojed (herbivor).

Ponašanje

- Noćna i sumračna životinja
 - Dan provodi u plćim udubinama u zemlji, skriven u vegetaciji (nema pravi brlog)
 - Kreće se brzo i nepredvidivo radi izbjegavanja predatora
 - Za komunikaciju koristi tijelo i sluh — uši stalno prate zvuke okoline
-

Razmnožavanje

- Sezona parenja: februar–avgust
- Gestacija: oko 42 dana

- Ženka tokom godine može imati 2–4 legla
 - U leglu obično 1–4 mladunca
 - Mladi se rađaju dlakavi i otvorenih očiju, sposobni za kretanje odmah (za razliku od kunića koji se rađaju goli i slijepi)
-

Status u Crnoj Gori

Zec je relativno čest, ali lokalno brojnost zavisi od:

- intenziteta lovnog pritiska
- stanja poljoprivrednog zemljišta
- prisustva predatora
- zimskih uslova

Uređuje se kroz lovne sezone i kvote, a u zaštićenim područjima ne smije se loviti.

Stepen zaštite – IUCN status **LC**; u CG - zaštićen lovostajem zakona o divljači i lovstvu.

Ptice - Ornitofauna

Na području parka imamo veliki broj ptica, od koga su najznačajnije uz prikaz njihovog latinskog i nacionalnog naziva i zaštitnih statusa:

Jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*)

Jarebica kamenjarka je brdska ptica iz porodice fazana (Phasianidae) i roda *Alectoris*. Poznata je po svom karakterističnom izgledu sa crnim „okvirom“ oko lica i snažnim crvenkastim kljunom. To je robusna, okretna ptica koja se odlično snalazi na kamenitim padinama, gdje se više oslanja na trčanje nego na let.

Izgled

- Veličina: 32–35 cm
- Kljun i noge: crveni ili narančasti
- Perje: sivo–smeđe leđa, svijetliji trbuh
- Prepoznatljiva crna pruga oko lica koja ide od očiju do grla
- Bokovi imaju tamne i svijetle pruge u obliku traka

Ova šara omogućava izvrsnu kamuflažu u kamenitoj okolini.

Stanište

Jarebica kamenjarka živi u:

- Kamenitim brdima i planinama
- Suhim pašnjacima
- Padinama sa šikarom i niskim grmljem

Najčešće je možemo naći iznad poljoprivrednih zona, ali spušta se i niže radi hranjenja.

Način života

- Većinu vremena provodi na zemlji, gdje brzo trči i vješto se skriva.
- Hrani se: sjemenkama, travama, bobicama, a u proljeće i ljeto insektima (važnim za rast mladih).
- Kreće se u porodičnim grupama (kovovima), posebno izvan sezone parenja.

Gniježđenje

- Gnijezdo je dobro skriveno među kamenjem ili niskom travom.
- Leglo obično sadrži 10–20 jaja.
- Mladunci odmah po izlijeganju mogu trčati i pratiti majku.

Zlatni orao – Suri orao (Aquila chrysaetos)

Zlatni orao je jedna od najvećih i najupečatljivijih ptica grabljivica sjeverne hemisfere. Poznat je po snažnim krilima, izraženom kljunu i prepoznatljivom zlatno-smeđem perju na vratu koje mu je dalo ime. U mnogim kulturama simbolizira moć, slobodu i hrabrost.

Izgled

- **Dužina tijela:** 70–95 cm
- **Raspon krila:** 180–230 cm
- **Težina:** 3–7 kg (ženke su veće od mužjaka)
- **Perje:** tamno-smeđe, s zlatnim tonovima na potiljku i vratu

Oči su mu izuzetno oštre — procjenjuje se da vidi 8 puta bolje od čovjeka.

Stanište i rasprostranjenost

Zlatni orao živi u:

- planinskim područjima,
- visoravnima,
- otvorenim prostranstvima i strmim klisurama.

Rasprostranjen je u:

- Evropi (uključujući Balkan),
- Aziji,
- Sjevernoj Americi,
- sjevernoj Africi.

Na Balkanu se najčešće sreće u planinskim i teško pristupačnim predjelima.

Ishrana

Zlatni orao je vršni predatori u svom ekosistemu.

Hrani se:

- zečevima,
- jarebicama i fazanima,
- glodarima,
- mladim lisicama i martama,
- ponekad i strvinom.

Leti u krugovima na visini i napada iznenada, velikom brzinom.

Ponašanje

- Najčešće živi u parenim parovima (monogamni su).
- Gnijezdo se zove gijezdo i smješta se na stijene ili visoka stabla.
- Ženka polaže 1–4 jaja, obično 1–2 mladunca prežive.

Zaštita vrste

Zlatni orao je u mnogim zemljama zakonom zaštićen.

Glavne prijetnje:

- smanjenje staništa,
- trovanje životinja i pesticidi,
- sudari s dalekovodima,
- smanjenje plijena.

Očuvanje vrste uključuje zaštitu klisura i planinskih zona te kontrolu lova i trovanja.

Mrki sokol (*Falco vespertinus*)

Mrki sokol je srednje velika ptica grabljivica iz porodice sokolova. Poznat je po impresivnoj brzini i okretnosti u letu, kao i po karakterističnom smeđem perju. Živi na otvorenim prostranstvima, stijenama i sušim stepama. U mnogim je kulturama bio cijenjen kao ptica za sokolarstvo zbog svoje vještine lova.

Izgled

- **Dužina tijela:** 40–50 cm
- **Raspon krila:** 95–115 cm
- **Težina:** 500–900 g
- Gornji dio tijela je **smeđ**, donji dio svjetliji s **tamnim prugama**
- Ima **tamnu prugu preko oka** („brk“), tipičnu za sokolove
- Krila su **duga i uska**, prilagođena brzom letu

Ženka je nešto veća od mužjaka, što je uobičajeno kod grabljivica.

Stanište i rasprostranjenost

Mrki sokol preferira:

- kamenite padine
- stepe i pašnjake
- suhe otvorene predjele
- obronke planina

Rasprostranjen je u:

- južnoj Evropi,
- jugoistočnoj Evropi (uključujući Balkan),
- sjevernoj i istočnoj Africi,
- jugozapadnoj Aziji.

Na Balkanu se najčešće sreće u brdskim i planinskim područjima s otvorenim lovištima.**u**

Ishrana

Hrani se:

- manjim pticama (trčkaricama, golubovima, jarebicama),
- malim sisarima (voluharicama),
- gušterima i većim insektima.

Lov obavlja iz brzog i iznenadnog napada, često sa spuštanja iz visine.

Ponašanje i gniježđenje

- Ne pravi vlastito gnijeздо — koristi napuštene gnijeзда vrana, škanjaca ili orlova, ili udubine na liticama.
- Ženka polaže 2–4 jaja.
- Oba roditelja učestvuju u brizi o mladima.

Mrki sokol je izrazito teritorijalan i u paru se često zadržava na istom području više godina.

Tetrijev (Tetrao)

Tetrijev, jedna je od najimpresivnijih šumskih ptica Evrope. Poznat je po veličini, raskošnom perju i jedinstvenom proljetnom pjevu, koji mužjaci izvode na posebnim mjestima zvanim pjevališta. Ovo je ptica simbol starih, mirnih i očuvanih šuma.

Izgled

- **Dužina tijela:** 70–100 cm
- **Raširena krila:** 95–125 cm
- **Težina:** 3–6 kg (ženke su znatno manje)
- **Mušjak:** tamno perje, metalni zeleni sjaj na grudima, veliki rep u obliku lepeze, crvena obrva iznad oka
- **Ženka:** manja, sa smeđim, prugastim perjem koje služi za kamuflažu

Mušjak u vrijeme parenja izgleda izuzetno impresivno i ponosno.

Stanište

Tetrijev živi u:

- četinastim i mješovitim šumama,
- najčešće u planinskim područjima,
- šumama sa borovnicama, papratima i mahovinom.

Ova ptica treba velike, mirne i neuznemirene šumske komplekse.

Ishrana

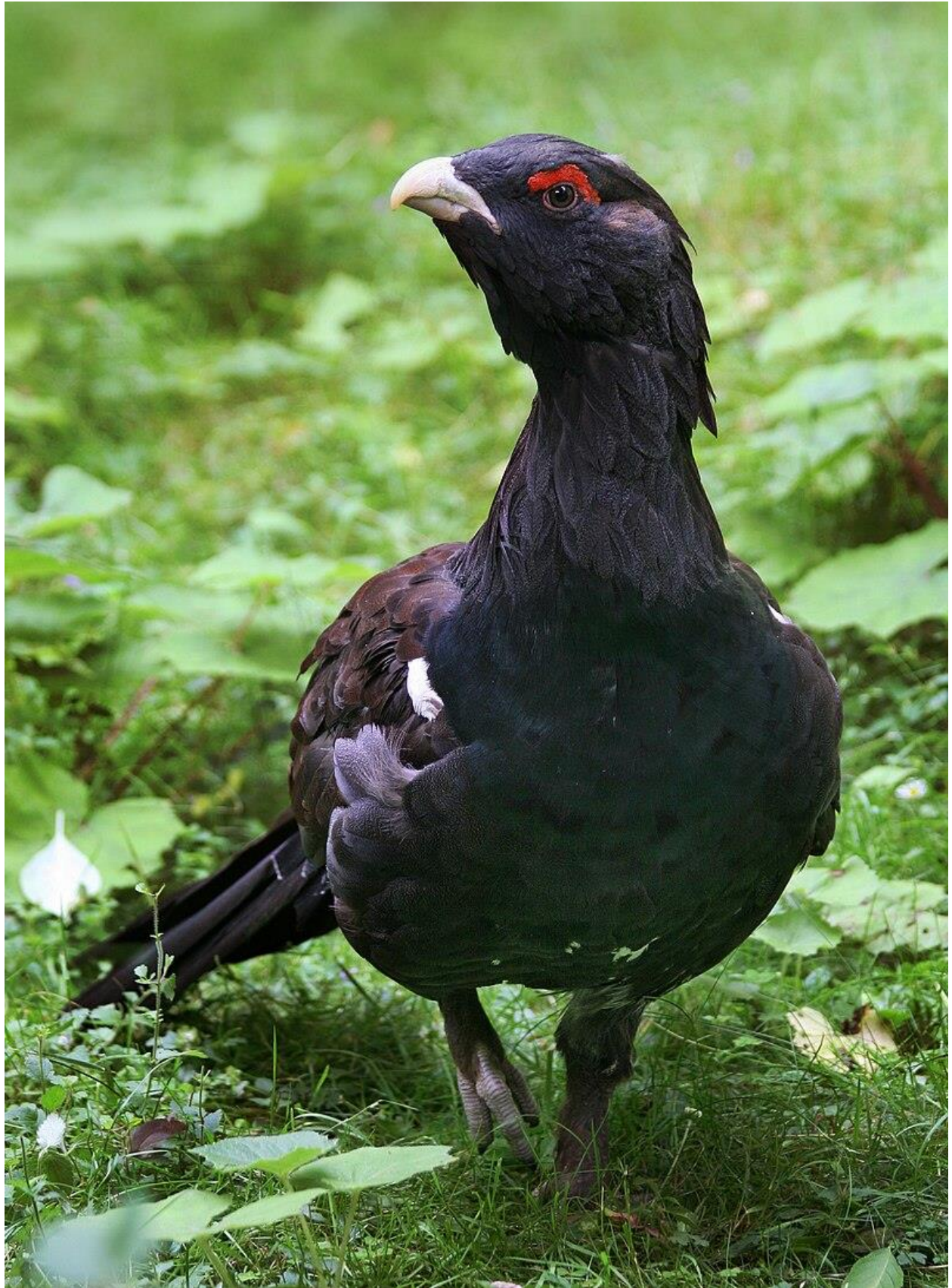
Tetrijeb se hrani:

- pupoljcima,
- bobicama (posebno borovnice),
- iglicama četinara,
- travama,
- insektima (mladunci najviše jedu insekte zbog proteina).

Tokom zime često preživljava gotovo isključivo na borovim iglicama.

Ponašanje i gniježđenje

- Tokom proljeća mužjak izvodi pjevanje i ples na pjevalištu.
- Može biti vrlo ratoboran i teritorijalan tokom parenja.
- Ženka pravi gnijezdo na zemlji, dobro skriveno pod grmljem.
- Leglo: 6–12 jaja.
- Mladunci odmah po izlijeganju prate majku.

Vodozemci i gmizavci

Šira oblast Dragišnice i kanjona Komarnice predstavlja područje sa veoma bogatom i raznovrstnom faunom vodozemaca i gmizavaca

Šareni daždevnjak (*Salamandra salamandra*)

Šareni daždevnjak, kod nas poznat i kao vatreni daždevnjak, jedna je od najprepoznatljivijih vodozemnih vrsta naših šuma. Njegovo crno tijelo s upadljivim žutim ili narandžastim šarama služi kao upozorenje predatorima da je otrovan i da ga treba izbjegavati. Ova vrsta je simbol čistih i vlažnih šumskih predjela.

Izgled

- Dužina tijela: 15–25 cm
- Tijelo je sjajno crno s žutim, narandžastim ili crvenkastim mrljama i prugama
- Koža je vlažna i glatka, jer diše i preko kože
- Kreće se sporo, ali sigurno, većinom noću ili nakon kiše

Nijedna jedinka nema potpuno isti raspored šara — svaki daždevnjak je jedinstven.

Stanište

Šareni daždevnjak živi u:

- vlažnim listopadnim i mješovitim šumama
- blizini potoka, izvora i vlažnih klanaca
- ispod panjeva, kamenja i gustog lišća

Izbjegava direktno sunce i suho tlo. Najaktivniji je noću ili nakon kiše.

Ishrana

Hrani se:

- puževima,
- kišnim glistama,
- kukcima,
- larvama,
- sitnim člankonošcima.

Plijen lovi polako i precizno, uz pomoć brzog pokreta glave i ljepljivog jezika.

Otrovnost i odbrana

Koža šarenog daždevnjaka luči blagi toksin (salamandrin).

Nije opasan za čovjeka, ali:

- može izazvati peckanje ako se unese u oči ili usta,
- štiti ga od većine prirodnih predatora.

Zbog ovoga ga neprijatelji rijetko napadaju.

Razmnožavanje

- Parenje se odvija na kopnu.
- Ženka ne polaže jaja, već rađa žive larve direktno u vodu izvora ili potoka.
- Larve razvijaju škrge i žive u vodi, a kasnije izlaze na kopno.

Bjelouška (*Natrix natrix*)

Bjelouška je neotrovná zmija iz porodice četveroprugih gušterica i je jedna od najpoznatijih i najrasprostranjenijih zmija u Evropi. Često se može vidjeti u blizini voda, livada i šuma.

Prepoznatljiva je po dvije svijetle (bijele ili žute) polumjesečaste mrlje na zatiljku — zbog kojih je dobila ime.

Izgled

- Dužina: 60–130 cm (ponekad i do 150 cm)
- Tijelo vitko, maslinasto-zelene, sive ili smeđe boje
- Po leđima se mogu vidjeti tamne mrlje ili pruge
- Najprepoznatljivije: dvije žute ili bijele mrlje iza glave
- Oči s okruglom zenicom (znak neotrovnih zmija)

Stanište

Bjelouška živi u područjima:

- uz rijeke, jezera, bare i močvare
- na livadama i vlažnim šumama
- uz seoske vrtove i travnjake

Izuzetno dobro pliva i često se viđa na ivicama vode.

Ishrana

Bjelouška se hrani:

- žabama,
- punoglavcima,
- ribama,
- vodenim insektima.

Plijen najčešće proguta čitav, bez ugriza koji bi ga usmrtio — jer nema otrovnih zuba, već koristi brzinu i refleks.

Ponašanje

- Potpuno je bezopasna za čovjeka.
 - Ako se osjeti ugroženom, može:
 - šištati,
 - napraviti se „većom“,
 - praviti se mrtva (ležati ukočena na leđima sa otvorenim ustima).
 - Aktivna je najviše danju, naročito u toplijim mjesecima.
-

Razmnožavanje

- Parenje se odvija u proljeće
- Ženka polaže 10–30 jaja u vlažnu zemlju, trulo lišće ili kompost
- Mladunci se izlegu krajem ljeta i izgledom su odmah minijaturne kopije odraslih

Zaštita i status

Bjelouška je korisna vrsta, jer održava ravnotežu populacije žaba i riba. U mnogim zemljama je zakonski zaštićena — hvatanje i ubijanje je zabranjeno.

Najveće prijetnje:

- strah i neopravdano ubijanje,
- gubitak vodenih staništa,
- promet (saobraćaj).

Poskok (*Vipera ammodytes*)

Poskok je najpoznatija otrovna zmija Jugoistočne Evrope i smatra se najotrovnijom zmijom u ovom dijelu kontinenta. Ime je dobio po tome što se, kada brani teritoriju, može naglo „poskočiti“ i izvesti brz ugriz. Poskok nije agresivan — najčešće izbjegava čovjeka i napada samo kada se osjeti ugroženim.

Izgled

- Dužina: 60–90 cm (rijetko do 110 cm)
- Tijelo je kratko i zdepasto, sa dobro izraženom glavom u obliku trougla
- Boja može varirati: sivkasta, smeđa, maslinasta, pješčana
- Na leđima se najčešće vidi tamna „cik-cak“ šara
- Najprepoznatljivija je mala izražena kvržica (rogić) na vrhu njuške
- Oči imaju vertikalnu zenicu (kao kod mačke) — tipično za otrovnice

Stanište

Poskok živi u:

- kamenitim i suhim brdskim područjima
- krševitim livadama i planinskim padinama
- rubovima šuma
- vinogradima i maslinicima

Često se sunča na toplim stijenama, zidovima i puteljcima.

Ishrana

Hrani se:

- miševima i drugim sitnim glodarima
- malim pticama
- gušterima

Ugrizom ubrizgava otrov, koji brzo djeluje na plijen. Poskok ima važnu ulogu u kontroli populacije glodara.

Ponašanje

- Nije agresivan — izbjegava susret sa čovjekom.
- Napada samo kada je iznenađen ili uznemiren.
- U slučaju opasnosti može:
 - šištati,
 - saviti tijelo u oblik spreman za odbranu,
 - izvršiti kratak, vrlo brz skok naprijed.

Najaktivniji je u jutarnjim i predvećernjim satima, posebno ljeti.

Otrov

Otrov poskoka može biti opasan za čovjeka, ali se teški slučajevi danas uspješno liječe zahvaljujući dostupnosti protuotrova i savremenoj medicini.

Važno:

Većina ugriza nastaje jer je osoba stala na zmiju ili je pokušala da je uhvati ili ubije.

Zaštita i status

Poskok je zakonski zaštićena vrsta u mnogim državama.

Ubistvo poskoka bez razloga je protuzakonito i štetno za prirodnu ravnotežu.

Najveće prijetnje:

- namjerno ubijanje zbog straha
- uništavanje prirodnih staništa

